

**CECHY DZIAŁALNOŚCI CENTRUM SŁUŻBY
SOCJALNEJ DLA RODZINY, DZIECI ORAZ
MŁODZIEŻY W DZIEDZINIE RESOCJALIZACJI
ORAZ ADAPTACJI PRZESTĘPCÓW NIELETNICH**

Autor omawia szczegóły resocjalizacji oraz wsparcia socjalnego osób nieletnich, którzy popełnili przestępstwo. Została przeprowadzona analiza roli, funkcji oraz podstawowych kierunków działalności centrum służb socjalnych dla rodzin, dzieci i młodzieży, związanych z nieletnimi powracającymi z więzienia lub którzy zostali skazani do alternatywnych rodzajów kar.

Słowa kluczowe: dzieci, młodzież, resocjalizacja, adaptacja, przestępstwo, służby socjalne.

**FEATURES OF SOCIAL SERVICES FOR FAMILY,
CHILDREN AND YOUTH WITH RE-SOCIALIZATION
AND ADAPTATION OF JUVENILE OFFENDERS.**

The author in the article examines the characteristics of resocialization and social support to juveniles who find themselves in conflict with the law. Analyzes the role, functions and major activities of social services for families with children and youth, juvenile, who returned from prison or who were sentenced to alternative punishments.

**ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ
СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА
МОЛОДІ З РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЇ
НЕПОВНОЛІТНІХ ПРАВОПОРУШНИКІВ**

У статті автор розглядає особливості ресоціалізації та соціального супроводу неповнолітніх, що опинилися у конфлікті з законом. Аналізується роль, функції та основні напрямки діяльності центрів соціальних служб для сім'ї з дітьми та молоддю, щодо неповнолітніх, які повернулися з місць позбавлення волі або яких було засуджено до альтернативних видів покарань.

Ключові слова: діти, молодь, ресоціалізація, адаптація, правопорушники, соціальні служби.

Соціальна роботи з неповнолітніми, які мають проблеми із законом повинна сприяти профілактиці протиправної поведінки та злочинності серед молоді. За останні роки спостерігається тенденція до зменшення показників підліткової злочинності та протиправної поведінки, але вони все ж, залишаються на достатньо високому рівні, тому одним із важливим є створенням умов для ресоціалізації неповнолітніх, які перебувають у конфлікті з законом. Не дивно, що саме неповнолітні й молодь звільнені із місць позбавлення волі найчастіше опиняються у скрутній життєвій ситуації, що зумовлюється такими проблемами: низка негативних соціальних чинників юридичного та матеріального характеру - відсутність,

T. Martyniuk
doktor nauk pedagogicznych,
docent katedry
pedagogiki socjalnej
oraz pedagogiki szkoły wyższej
Wschodnioeuropejskiego
uniwersytetu narodowego
im. Lesi Ukrainky w Łucku

як правило, власного житла, майна, достатньої освіти, конкурентоспроможної професії, досвіду спілкування і відстоювання своїх прав у численних інстанціях, брак набутих протягом попереднього життя на волі міцних соціальних зв'язків, які б допомогли у вирішенні проблем, які постають після звільнення з місць відбування покарань; відсутність достатнього життєвого досвіду, сформованих соціально-психологічних стереотипів, усталених навичок дотримання загальноприйнятих соціальних норм поведінки, які полегшують адаптацію до життя на волі. Досить часто більшість цих проблем поєднані в комплексі, що вкрай загострює ситуацію клієнта, зумовлює труднощі легалізації і набуття прийняттого соціального статусу, проблеми у працевлаштуванні, подальшому навчанні, стосунках з оточенням [5, 389].

Неповнолітні, які перебувають у конфлікті з законом, — це такі, котрі відбули покарання і повернулися з місць позбавлення волі або ж засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, звільнених від відбування покарання з випробуванням або умовно-достроково, відносяться до категорії осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах.

З метою надання якісної соціальної допомоги, покращання результативності наданих послуг неповнолітнім, які засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, відбувають покарання або повернулися з місць позбавлення волі, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді співпрацюють з установами, організаціями, незалежно від форм їх власності, об'єднаннями громадян, оскільки взаємодія фахівців різних установ є умовою ефективного реалізації комплексу соціальних послуг. За даними Державного центру соціальних служб зазначена співпраця спрямована на неповнолітніх та молодь, які перебувають у конфлікті із законом, за такими основними напрямками:

- підвищення ефективності соціальних заходів щодо даної категорії дітей та молоді;
- поліпшення існуючих та пошук нових форм соціальної допомоги;
- підвищення професійної компетентності фахівців соціальної сфери.

Для забезпечення взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з установами виконання покарань у проведенні соціальної роботи з дітьми, які перебувають у конфлікті з законом, у мережі центрів соціальних служб діють служби соціального супроводу дітей та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі та повертаються з них, консультативні пункти у СІЗО, консультативні пункти у виховних, виправних колоніях та у кримінально-виконавчих інспекціях [2].

Соціальна робота центрів соціальних служб для сім'ї з дітьми та молоддю, стосується таких напрямів: налагодження соціальних зв'язків; оволодіння навичками безпечного способу життя; оформлення (відновлення) документів; влаштування на навчання; працевлаштування; оформлення реєстрації; надання допомоги в догляді, лікуванні; залучення до реабілітаційних програм.

Функції центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо засуджених до альтернативних видів покарань полягають у соціальному супроводі клієнта (сприяння його зайнятості, оздоровленню, оформленні правових документів, медичній допомозі тощо); профілактиці адиктивної поведінки, формуванні здорового способу життя.

Соціальна робота з дітьми, які порушили закон, складається із соціально-реабілітаційної та профілактичної роботи *безпосередньо в місцях позбавлення волі* (виховних чи виправних колоніях тощо), а також із *роботи на волі, після звільнення* - ресоціалізації та соціальної адаптації з подальшою інтеграцією в суспільство.

Ефективність соціальної роботи центрів соціальних служб з дітьми, які повернулися з місць позбавлення волі або яких було засуджено до альтернативних видів покарань, можна оцінити за такими показниками: поліпшення поведінки клієнта; налагодження (відновлення) його соціальних зв'язків; формування навичок безпечного способу життя; отримання клієнтом освітніх послуг; оформлення (відновлення) документів; влаштування на навчання; працевлаштування; залучення клієнта до реабілітаційних програм.

Організація соціальної підтримки дітей та молоді, які звільняються із місць позбавлення волі здійснюється відповідно до Порядку взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і установ виконання покарань щодо забезпечення соціального обслуговування дітей та молоді, які звільняються з установ виконання покарань (спільний наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 28 вересня 2010 р. № 3368/359). Відповідно до Порядку, центри соціальних служб заздалегідь отримують інформацію про молодих людей, які звільняються, і мають змогу заздалегідь визначити подальші кроки, спрямовані на здійснення заходів спрямовані на відновлення та зміцнення суспільно корисних зв'язків, сприяння у попередньому вирішенні питань, пов'язаних з реєстрацією та проживанням в обраному населеному пункті, працевлаштуванням або навчанням після звільнення.

Алгоритм соціального супроводу дітей та молоді, які відбули покарання і повернулися з місць позбавлення волі або ж засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, звільнених від відбування покарання з випробуванням або умовно-достроково, здійснюється відповідно до Порядку соціального супроводу осіб і сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Порядок роботи з дітьми та молоддю, які перебувають у конфлікті з законом, розроблено спеціалістами Державного інституту проблем сім'ї та молоді у 2003 році на підставі вивчення потреб молодих людей засуджені до відбування покарань без позбавлення волі або звільнилися з місць позбавлення волі [6].

Залежно від того, з ким з клієнтів-учасників проводиться соціально-реабілітаційна робота, порядок соціального супроводу корегується відповідно до об'єкту.

Порядок *соціально-реабілітаційної роботи з дітьми, відбувають покарання*, включає:

- збір та аналіз повної інформації про підлітка, який звільнятиметься (вивчення характеристик, особової справи, медичної картки тощо);
- знайомство із сім'єю, оточенням молодої людини;
- бесіда-знайомство з клієнтом (з'ясування індивідуально-психологічних особливостей, мотивації подальшої поведінки, характеру стосунків з батьками, міркувань щодо освіти, майбутньої роботи тощо);
- розробка індивідуальних діагностичних карт;
- складання індивідуальної програми реабілітації для успішної адаптації до життя в суспільстві, підбір методів втручання (засобів впливу на свідомість, почуття, волю);
- складання плану соціального супроводу;
- розробка та проведення тренінгів з питань соціальних цінностей, досвіду та стимулювання розвитку позитивних рис характеру, подолання особистих комплексів.

При організації *соціально-реабілітаційної роботи з батьками засуджених*, послідовність дій включає:

- знайомство з сім'єю (підготовка до зустрічі, з'ясування мотивації щодо проживання неповнолітнього у сім'ї, питання подальшої освіти, роботи тощо);
- допомога у створенні позитивного сімейного мікроклімату;
- складання плану соціального супроводу сім'ї;
- індивідуально-консультативна робота з батьками з подолання конфліктних ситуацій у сім'ї.

Одним із компонентів соціального супроводу може бути проведення *соціально-реабілітаційної роботи з найближчим оточенням*. Вона починається зі знайомства з людьми, які входять до найближчого соціального оточення (однолітки, друзі, знайомі тощо). Спілкування спрямовується на визначення найбільш референтних (для клієнта) осіб з оточення, з'ясування їх індивідуально-психологічних особливостей, мотивації щодо допомоги клієнту, прогнозування їх подальшої поведінки, характеру стосунків, що виникатимуть. Після аналізу отриманої інформації і розробки стратегії втручання ведеться індивідуально-консультативна робота з членами оточення.

Важливу частину соціальної роботи на користь зазначеної категорії молоді становить *організаційна робота з державними установами та громадськими організаціями*. Вона включає:

- представництво і захист інтересів молоді людини, яка відбула покарання, в державних установах;
- налагодження порозуміння та взаємозв'язків між різними структурами;
- координацію роботи фахівців різних установ і організацій.

Дещо відрізняється від порядку технологія соціального супроводу підлітків, які повернулися з місць позбавлення волі. Так, соціальна робота передбачає дві фази першого (підготовчого) етапу: а) підготовка до повернення потенційного клієнта; б) процес особистого знайомства і встановлення контакту, який завершується розробкою плану соціального супроводу клієнта. Другий етап (безпосередньої реалізації) власне є етапом реалізації соціального супроводу; третій (підсумковий) - етап припинення надання соціальної допомоги і оціночних заходів.

Розглянемо перший етап, першу фазу - підготовку до повернення потенційного клієнта. Етап знайомства й аналізу ситуації, на відміну від інших категорій клієнтів, може починатися заочно, ще до встановлення особистих контактів. Тобто робота починається ще до звільнення молоді людини, з ініціативи соціального працівника, а не внаслідок звернення клієнта. Доцільність цього зумовлена не лише тим, що клієнти цієї категорії можуть не мати бажання контактувати із соціальною службою, а ще й тим, що перші дні після повернення часто виявляються критичними для клієнта, такими, що значною мірою визначають подальше життя.

Як свідчить практика центрів соціальних служб, значна частина клієнтів цієї категорії є вихідцями з асоціальних родин або вихованцями інтернатів, і саме в перші дні після повернення в місць позбавлення волі підпадають під негативний вплив обставин і оточення. Соціальний працівник має бути готовим до цього заздалегідь, тому що втрата часу на організацію допомоги уже після повернення клієнта може вкрай негативно позначитися на його подальшому житті. Якщо попередня підготовка до роботи з клієнтом на час повернення не проведена, можливі такі варіанти розвитку подій.

1. Повернення клієнта до асоціальної родини стає приводом до групового тривалого зловживання алкоголем. Як правило, ні документів, ні грошей на їх оформлення, одягу і

харчування у клієнта і в родині немає. Коли клієнт звертається до центрів соціальних служб за допомогою (або це відбувається з ініціативи інших), організація роботи вимагає певного часу. Протягом цього часу клієнт пасивно очікує допомоги, інколи не докладаючи ніяких зусиль до вирішення проблем. Або відразу намагається вирішити фінансові проблеми самостійно, але, не маючи документів і підтримки у працевлаштуванні, найчастіше вдається до рецидиву кримінальних вчинків.

2. Повернення клієнта, у минулому - вихованця інтернату, до родини опікунів ускладнює їх матеріальне становище. Опікуни, як правило - люди літні (бабусі, дідусі), живуть на пенсію, слабо орієнтуються в законодавстві, не знають, куди звернутися за допомогою, якої і самі інколи потребують. За час, поки соціальний працівник організує допомогу, сценарій життя молодій людині, у якій інколи немає навіть пристойного одягу розвивається за попереднім варіантом.

3. Найбільш сприятливий варіант, коли клієнт повертається в нормально соціалізовану рідну родину, де батьки беруть на себе функції допомоги щодо ресоціалізації та адаптації колишнього засудженого. Але, вирішуючи матеріальні проблеми, батьки не завжди мають достатньої психолого-педагогічної підготовки, щоб забезпечити дитину від негативних наслідків вимушеної незайнятості, яка триватиме певний час, до вирішення проблем продовження навчання, працевлаштування тощо.

Природно, наведені варіанти розвитку подій після повернення з місць позбавлення волі не вичерпують усі можливі випадки, але принциповим положенням соціальної допомоги такої категорії клієнтів на першому етапі стає необхідність *попередньої підготовки до повернення* потенційного клієнта. Послідовність дій соціального працівника передбачає заочне вивчення ситуації, до початку особистого знайомства. Цьому сприяє чинний порядок співпраці центрів соціальних служб і підрозділів Держдепартаменту виконання покарань, яким передбачено, що за місяць до звільнення до центру соціальних служб за місцем попередньої прописки молодій людині, яка звільнюється, надається інформація з місця позбавлення волі, де майбутній клієнт відбуває покарання.

На підставі цієї інформації соціальний працівник може починати підготовчу роботу.

На цьому етапі виникає потреба вивчити родину, до якої повертається підліток. Якщо це родина соціально-адаптована, члени якої здебільшого ведуть соціально прийнятний спосіб життя, соціальний працівник має:

- ознайомити членів сім'ї із законодавчою базою стосовно можливостей допомоги у вирішенні першочергових проблем з боку державних установ і організацій;
- у разі потреби, організувати попередні заходи щодо оперативного забезпечення документальної легалізації статусу клієнта, надання матеріальної допомоги;
- вивчити можливості зайнятості клієнта (продовження навчання, працевлаштування тощо);
- вивчити позасімейне соціальне оточення, що існувало до ув'язнення клієнта, у разі потреби вжити соціально-педагогічних заходів до членів оточення, в разі доцільності - надати їм соціальну допомогу;
- за наявності негативного соціального оточення, імовірності його впливу на майбутнього клієнта, організувати співпрацю з правоохоронними органами з метою належної профілактики рецидиву;
- надіслати листа в установу, де відбуває покарання клієнт, для інформування його щодо можливостей співпраці, яка пропонується після повернення.

Якщо клієнта очікує асоціальна сім'я, варто починати роботу з організації соціальної допомоги родині, оскільки така позитивна подія, як повернення дитини з місць позбавлення волі, може стати стимулом для зміни стилю родинного життя загалом. Якщо в родині хоча б один з членів не страждає хронічною алкогольною або наркотичною залежністю, має позитивні життєві орієнтації, існує ймовірність доцільності допомоги. Якщо ця родина не є асоціальною, а може бути визначена лише як неблагополучна, імовірність ефективності допомоги значно підвищується. Тоді до вище перелічених дій із вивчення родини у зв'язку з проблемами клієнта додається перша за послідовністю - вивчення ситуації в родині, щодо доцільності реалізації соціального супроводу сім'ї.

Особливо складна ситуація виникає у колишніх вихованців інтернатів, які не мають родин і житла. Вони можуть звертатися за допомогою до інтернатної установи, де перебували до ув'язнення, тому соціальному працівникові доцільно установити контакти з адміністрацією інтернату, яка може вчасно поінформувати про такі звернення. Для такої категорії клієнтів необхідно завчасно шукати місце проживання (гуртожитки, кризові центри для певних категорій молоді, притулки громадських та релігійних організацій). Ефективним у цьому сенсі можуть бути звернення до притулків традиційних релігійних конфесій, де молодій людині можуть запропонувати житло, харчування, зайнятість, моральну підтримку. Подібний варіант поселення клієнта можна застосувати й у тому випадку, коли він змушений повертатися в асоціальну родину, яка не має перспектив позитивної зміни.

Підсумком роботи центру соціальних служб на етапі підготовки до повернення неповнолітнього з місць позбавлення волі має бути розуміння того:

- де буде жити клієнт;
- як будуть вирішені термінові соціально-економічні потреби (одяг, харчування, гроші на необхідні першочергові витрати, зокрема, оформлення документів тощо);
- яка перспектива зайнятості (навчання, роботи тощо) існує в місці повернення, що потрібно для її реалізації;
- наскільки найближче соціальне оточення (родина, друзі тощо) сприятимуть адаптації і ресоціалізації клієнта, яких заходів потрібно вжити, щоб сприяти цьому процесу.

Перший етап, друга фаза — особисте знайомство з клієнтом, встановлення контакту. Зв'язок з правоохоронними органами дозволяє вчасно довідатися про повернення молодої людини з місць позбавлення волі, і, якщо вона сама не звертається за допомогою, відвідати її за місцем проживання. Доцільно поінформувати неповнолітнього про сутність допомоги, яку можна одержати, поцікавитися його власним баченням перспективи.

Варто звернути увагу на те, щоб уже при першому контакті обіцянки соціального працівника були реальними. Потенційний клієнт повинен зрозуміти, що позитивний вихід можливий, але для його досягнення необхідно докласти чимало і власних зусиль. Цьому особливо сприяє залучення до співбесід людей, що пройшли у своєму житті колонії і в'язниці, але знайшли в собі сили повернутися до нормального життя (їхні громадські організації функціонують у ряді міст і районів). Представник такої організації є ефективним джерелом впливу на клієнта, і хоча не може підмінювати функції соціального працівника, але в змозі охарактеризувати потенційному клієнту працівника як партнера, а головне, - продемонструвати власний приклад позитивного виходу із ситуації. Як правило, якщо перший контакт виявився вдалим, клієнт надалі не заперечує співробітництва.

Одним із важливих результатів особистого знайомства стає згода клієнта на соціальний супровід і розробка плану соціального супроводу. Цей план повинен включати такі напрями роботи:

- психодіагностика та психокорекція стану клієнта;
- правова допомога у формі групових та індивідуальних консультацій;
- медична допомога (у зв'язку з проблемами здоров'я значної частини колишніх ув'язнених, особливо щодо захворювань на туберкульоз, інфекції, що передаються статевим шляхом, ВІЛ/СНІД);
- заходи щодо пропаганди здорового способу життя (безпечний секс, відмова від алкоголю, куріння тощо);
- робота з родиною;
- робота з позасімейним соціальним оточенням;
- робота з влаштування навчання, працевлаштування, змістовного дозвілля.

Перейдемо до розгляду другого етапу - реалізації плану соціального супроводу клієнта. Соціальний супровід дітей, які перебувають у конфлікті із законом, реалізується відповідно до Порядку здійснення соціального супроводу центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах (наказ Міністерства у справах сім'ї, дітей та молоді від 25.04.2008 № 1795).

У випадку якщо соціальна робота починається під час перебування неповнолітніх у місцях позбавлення волі, то після звільнення, найбільш гостру потребу в соціальній підтримці вони відчують протягом перших трьох місяців перебування на волі. Загалом, протягом шести місяців, як правило, вирішуються основні соціальні проблеми цієї категорії клієнтів.

Третій етап - припинення надання соціальної допомоги. На підставі аналізу результатів соціального супроводу робиться висновок або про його припинення, або про доцільність продовження ще на певний термін. Припинення може бути здійснено як у разі досягнення очікуваних результатів, так і в разі невиконання умов угоди з боку клієнта.

Отже, ефективність соціальної роботи центрів соціальних служб з дітьми та молодими неповнолітніх, які повернулися з місць позбавлення волі або яких було засуджено до альтернативних видів покарань, можна оцінити за такими показниками: поліпшення поведінки молодої людини; налагодження (відновлення) його соціальних зв'язків; формування навичок безпечного способу життя; отримання освітніх послуг; оформлення (відновлення) документів; влаштування на навчання; працевлаштування; залучення клієнта до реабілітаційних програм.

Основним завданням соціальної підтримки неповнолітніх, які мають проблеми із законом, є їх ресоціалізація, формування соціально прийнятих норм поведінки і стилю життя. Це можливо лише за умови особистісної зацікавленості молодою людиною у власному майбутньому, налагодженні взаємодії молодої людини і спеціаліста, який надає їй соціальну підтримку. Ці дві складові є запорукою ефективного соціального супроводу неповнолітніх, які мають проблеми із законом.

Література:

1. Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2007 р. - Режим доступу: архів ДІРСМ, 2008 р.
2. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у 2008 році [Електронний ресурс]. -Режим доступу : [\у\у.cIc58т.£OU.иа/иа_inclcx.pp1;t1](#)

3. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми. Навчально-методичний посібник. - К.: ТОВ "Аспект", 2001. - 220 с.

4. Методичний посібник «Модель соціальної підтримки молоді з уразливих груп» (на прикладі досвіду впровадження проекту "Сприяння працевлаштуванню вихованців закладів для дітей-сиріт в Україні"). - Режим доступу: архів ДПКСМ, 2006 р.

5. Соціальна педагогіка: Підручник / [за ред. проф. А. И. Капської]. -Київ: Центр навчальної літератури, 2009. -412 с.

6. Технології роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді : Методичний посібник / [С. В. Толстоухова, О.О. Яременко, О. В. Вакуленко та ін.]. - К.: ДЦССМ, Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2003. - 88 с.

FEATURES OF SOCIAL SERVICES FOR FAMILY, CHILDREN AND YOUTH WITH RE-SOCIALIZATION AND ADAPTATION OF JUVENILE OFFENDERS.

T. Martyniuk

Social work with adolescents who have problems with the law must help to prevent unlawful behavior and crime among young people. In recent years, a trend towards the reduction of juvenile crime and illegal behavior, but they still remain at high levels, so one of the important is creation conditions for the of re-socialization of juveniles in conflict with the law.

Not surprising that juveniles and young people released from prison often are in a crisis situation, due the following problems: a number of negative social factors legal and financial nature - they usually haven't their own homes, property and adequate education, competitive profession, experience of communicating and defending their rights in many instances, absence acquired in the previous life at large strong social connections that would help in solving problems that arise after release from serving the punishment, absence of sufficient life experience, the prevailing social and psychological stereotyping established skills observance of generally accepted social norms of behavior that facilitate adaptation to life in the will.

Most of these problems often are combined together, which exacerbates the situation extremely client, determines the difficulty of legalization and acquisition of acceptable social status, problems in employment, further education, relationship with the environment [5, 389]. Juveniles in conflict with the law are those who were punished and returned from prison or sentenced to a punishment other than imprisonment, released from probation or parole, are classified to people who were in difficult circumstances.

In order to provide quality social care, improving the effectiveness provided of services of minors who sentenced to punishment not connected with prison, sentenced or returned from prison, centers of social services for families, children and youth collaborate with institutions, organizations, regardless of their ownership, associations of citizens, as the interaction of specialists from different institutions is for the effective implementation of a range of social services. According to the National Center of Social Services referred cooperation aimed at minors and young people who are in conflict with the law in the following areas:

- increased of social measures for this category of children and youth;
- improving existing and new forms of social assistance;
- increased professional competencies of the social sphere.

For the ensuring interoperability of social services for family, children and youth penal institutions in social work with children in conflict with the law, in a network of social services are

services of social supporting for children and young people who are in places release of will and return with them, advisory paragraphs in prison and consultative points in educational, correctional facilities and criminal executive inspection [2].

Social work centers of social services for families with children and youth , concerns the following areas : establishing social relationships , mastering the skills of safe lifestyle; registration (renewal) documents, arrangement of training , job placement , design registration, assist in the care , treatment , participation to rehabilitation programs.

Functions of social services for families, children and young people about those sentenced to alternative punishments are as social supporting of client (promoting his employment ,sanitation , processing legal documents, medical care , etc.), prevention of addictive behaviors, promoting a healthy lifestyle .

Social work with children who have broken the law , consists of social rehabilitation and prevention work directly in prisons (penal or correctional facilities , etc.), as well as work at liberty after release - re-socialization and social inclusion of further integration into society. The effectiveness of social work social service centers with children who have returned from prison or who were sentenced to alternative punishments , can estimate by the following indicators : improving behavior of customer ; adjustment (reduction) of his social relations , shaping skills safe way of life; educational services to the client ; registration (renewal) documents, arrangement of training , employment , attracting clients to rehabilitation programs.

The organization of social supporting for children and young people released from prison in accordance with the Order of the interaction of social services for family, children and youth and penal institutions to provide social services for children and young people released from penal institutions (joint order Ministry of Ukraine for Family , Youth and Sport, the State Department of Ukraine for Execution Sentences from September 28, 2010 № 3368 /359).

According to the Order, Social services are informed in advance about the young people who are released and are able to pre- determine the next steps to implement measures aimed at restoring and strengthening of public utility bonds, assisting in previous issues related to registration and accommodation at the chosen locality, employment or training after release.

Algorithm of social supporting for children and young people who served their sentences and returned from prison or sentenced to a punishment not connected with prison , released from probation or parole , in accordance with the Procedure for social supporting of individuals and families who were in difficult circumstances .

The order how to work with children and youth who are in conflict with the law , was developed by the State Institute for Family and Youth in 2003 based on the needs of young people sentenced to penal imprisonment or released from prison . [6]

Depending on whom the clients participating produced social and rehabilitation work, the order of social supporting is adjusted according to the object.

The order of social and rehabilitation work with children in prison including:

- collecting and analyzing information about a teenager who will exempt (study of characteristics, personal files , medical card , etc.);
- familiarity with the family, environment of the young man ;
- talking with the client (clarify individual - psychological characteristics , motivations of future behavior , the nature of relationships with parents, educational considerations , future work , etc.);
- development of individual diagnostic cards;
- Preparation of individual rehabilitation program for successful adaptation to life in the

community , selection of intervention methods (means of influencing the mind , emotions, will)

- A plan of social supporting ;
- development and training of social values, practices and encourage the development of positive character traits , overcoming personal complexes.

The organization of social rehabilitation of prisoners with their parents , the sequence of actions including :

- familiarity with the family (preparation for the meeting , clarifying the motivation for the minor in the family residence , further education, work , etc.);
- assistance in creating a positive family microclimate ;
- A plan of social supporting for families;
- individual - consulting work with parents to address conflicts in the family.

One of the components of social supporting may be of social and rehabilitation work of the immediate environment. It begins with an introduction to people who are close social environment (peers , friends , etc.). Communication is aimed for identifying the most of reference (for the customer) persons from the environment , identifying their individual psychological characteristics , motivation to help the client, predict their future behavior , the nature of relationships that will arise . After analyzing received information and development strategy of intervention conducts individual consulting work with members of the entourage.

An important part of social work in favor of this category of youth organization is working with government agencies and public organizations. It includes :

- representation and protection of the young man who served their sentences in institutions
- establishing understanding and relationships between the various agencies;
- Coordinating the work of specialists from different institutions and organizations.

Something different from the order of social supporting technology teens who returned from prisons. Thus , social work provides the first two phases (preparatory) phase : a) preparing for the return of a potential customer , b) the process of dating and personal networking, which ends with the development of social supporting of plan customer. The second phase (direct realization) actually is a stage of social supporting , and the third (final) - termination phase of social assistance and evaluation activities.

We consider the first phase , the first phase is preparation for the return potential customer. The phase explore and analyze the situation , unlike other categories of customers may begin in absentia , before establishing personal contacts. That work begins before the release of a young man , at the initiative of the social worker , and without appeal of client.

The feasibility of this is due not only to the fact that customers in this category can not be willing to contact with social services , and the fact that the first few days after returning often are critical to the client, so that largely determine the future life.

As the practice of social services , much part of this category of customers are from asocial families or boarding shools, and it was in the early days of his return from prison they are in the negative influence of circumstances and surroundings. The social worker must be prepared for this in advance , so that the loss of time to organize assistance immediately after returning client may negatively affect its future life. If preconditioning to work with the client at the time the return is not carried out , the following possible scenarios :

1. Returning the client to antisocial family is cause to a group long alcohol abuse. As a rule, there are not documents , money in their design, clothing and food in the client and in the family . When a client appeal to social centers for helping (or is it happening with other initiatives) ,

organization of work requires a certain amount of time.

During this time, the client passively awaiting help, sometimes does not making any effort to solve problems or just trying to solve the financial problems of their own, but without documents and support in employment, often resorting to recurrence of criminal behavior. 2. Returning the client in the past – fosterling of boarding school to the family trustees complicates their financial situation. Guardians are usually people aged (grandparents) living on a pension, badly oriented in the law, do not know where to turn for help, which themselves sometimes need. For that time when social worker organizes aid, scenario life of a young person who sometimes do not even have decent clothes develops in the previous version.

3. The most favorable option when the client returns to the well socialized family, where parents take over the functions of assistance in re-socialization and adaptation former convict. However, solving financial problems, parents do not always have adequate psycho-pedagogical training to protect children from the negative effects of involuntary unemployment, which takes some time to solve the problems further education, employment and so on.

Naturally, given scenarios after returning from prison do not exhaust all possible cases, but the fundamental principle of social assistance clients in this category in the first phase is the necessary for advance preparation for the returning of a potential client. Procedure actions of social worker provides distance learning situations to the personal acquaintance.

The current procedure for cooperation of social services departments and the State Department of Corrections contributes for this, which provides that a month prior to release to the center of social services at the place of previous residence of a young person who is exempt, provide information on places of detention where prospective clients serves his sentences. Based on this information the social worker can begin preparatory work.

At this phase, there is a necessity to explore family, where returns a teenager. If that family socio-adapted, whose members are largely socially acceptable way of life, social worker should

- to inform members of family with the legal framework regarding opportunities in dealing with priority issues of public institutions and organizations;
- if necessary, to arrange preliminary measures to ensure prompt documentary legalizing the status of the client, providing material assistance;
- to explore the possibilities employment of client (further education, employment, etc.);
- to explore –outside social family environment that existed to imprisonment of client, if necessary to take social and educational activities to members of the environment, where is necessary to provide them social assistance;
- if negative social environment, its impact on the probability of future client, to organize cooperation with law enforcement authorities for appropriate prevention of relapse;
- to send a letter to the institution where serving the punishment the client for informing his about the possibilities of cooperation which is offered after returning.

If the client expects antisocial family should begin work with organization social assistance to family, such as a positive event, as the returning of a child from prison may be an incentive to change the style of family life in general.

If at least one family member does not suffer chronic alcohol or drug addiction, has positive life orientations, there is appropriate of care. If this family is not antisocial, and can be defined only as unfavorable, the probability effectiveness of aid will increase.

Then with the above listed actions for the study family in connection with problems of client is added first problem in sequence - studying of situation in the family, on the feasibility of

social supporting of family. Particularly difficult situation arises in the former fosterlings of boarding schools that do not have families and homes.

They can seek the help of boarding schools, where there were to imprisonment because social workers should establish contacts with the administration of boarding school, which can promptly to inform about such applications. For this category of clients is necessary to seek residence (hostels, crisis centers for certain categories of youth, shelters of civic and religious organizations).

Effective in this regard may appeal to shelters of traditional religions, where for young man can offer shelter, food, employment, moral supporting. The similar variant settlement of client can use in the case where he is forced to return to the asocial family, which has no prospect of positive change.

The result of work the Social Services Center in preparation for the returning of a juvenile from prison must be an understanding of:

- where the client will live;
- how will be solved urgent social and economic needs (clothing, food, money needed for immediate consumption, in particular, putting papers in order, etc.);
- what are the prospects of employment (study, work, etc.) is in place of returning that is required for its implementation;
- how immediate social environment (family, friends, etc.) will adaptation and re-socialization of the client, what measures should be taken to facilitate this process.

The first phase, the second phase is personal acquaintance with the client, establishing contact. Contact with law enforcement allows in time to know about a young man returning from prison, and if she does not appeal for help, can visit her at home. It is advisable to inform the minor about the nature of the assistance that can get, to interest his own vision of prospect.

It should pay attention to the fact that already at the first contact a promises of social worker are real. A potential client must understand that a positive outcome is possible, but for achievement it necessary to make much efforts.

This is particularly conducive to involvement in interviewing people who were in his life colonies and prisons, but found the strength to get back to normal life (their public organizations operate in a number of cities and regions).

Representative of such an organization is an effective source of influence on the client, and although can't replace the function of a social worker, but are able to characterize the potential client employee as a partner, and most importantly - to show an example of a positive out of the situation. Typically, if the first contact was successful, the client doesn't deny further cooperation.

One of the important results of personal acquaintance becomes agreement of client on social supporting and development plan of social supporting. This plan should include the following areas

- psychodiagnostics and psychological correction of the client;
- legal assistance in the form of group and individual consultation;
- medical services (due to health problems much of the former prisoners, especially for tuberculosis, infections, sexually transmitted diseases, HIV / AIDS);
- measures to promote healthy lifestyles (safe sex, avoiding alcohol, smoking, etc.);
- work with the family;
- work with family social environment;

- work with placement training , employment, leisure .

We consider the second phase the plan of social supporting of client. Social supporting of children in conflict with the law is implemented according to the procedure of social support to centers of social services for families , children and young families and individuals who are in difficult circumstances (Ministry of Family , Children and Youth from 25.04.2008 № 1795).

If the social work begins while juveniles in prisons so after release, the most urgent need for social support they experience during the first three months in the will. Generally, during six months the major social problems of this category of clients is usually solved.

The third phase is stopping of social assistance . Based on the analysis of social supporting for the conclusion or its stopping or whether to extend for another fixed term . Termination can be done in the case of achieving the expected results, as in the case of non-compliance with the agreement with the client. Thus, the effectiveness of social work of centers social service for children and young adolescents who returned from prisons or who were sentenced to alternative punishments can be estimated by the following indicators : improving the behavior of the young man ; adjustment (reduction) of his social relations; forming skills of safe mode life , obtaining educational services; registration (renewal) documents, arrangement to the training , employment , attracting clients to the rehabilitation programs .

The main objective of social supporting for adolescents who have problems with the law is their re-socialization , formation of socially accepted norms of behavior and lifestyle. This is possible only if the personal interest of young people in their future establishment of interaction of a young man and a specialist who provides her social support. These two elements are key to effective social support for adolescents who have problems with the law.